

2024-10-15

Skrivelse angående uppgiftsväxling/delegering av legitimerad audionoms yrkesuppgifter

Svenska audionomföreningen (SvAf) har uppmärksammats på att det blivit vanligare att arbetsgivare inom hörselvården använder sig av uppgiftsväxling/delegering*, där andra yrkeskategorier än legitimerade audionomer utför arbetsuppgifter som ligger inom audionomens kompetensområde. Flera av föreningens medlemmar har uttryckt oro för att ett sådant förfarande riskerar att urholka värdet av legitimationen och/eller påverka kvalitén på vården negativt, något som SvAf instämmer i. Med anledning av denna utveckling vill SvAfs styrelse genom denna skrivelse yttra sig i frågan.

Bakgrund

Audionom är ett legitimationsyrke sedan 2006. Enligt regeringens proposition (LYHS prop. 1997/98:109) ges legitimation till "...grupper av yrkesutövare som har en självständig yrkesfunktion med kvalificerade arbetsuppgifter och ett särskilt ansvar för patienternas säkerhet i vården och som i inte oväsentlig utsträckning vänder sig till allmänheten, t.ex. i egenskap av fria yrkesutövare".

Audionomer arbetar bl.a. med prevention, utredning och rehabilitering av hörselskador och relaterade hörselbesvär. Audionomens kompetens beskrivs i högskoleförordningen (SFS 1993:100) och i Etisk kod för audionomer (SvAf, 2001). Därutöver finns två svenska standarder med relevans för audionomens arbete. I *SS-EN ISO 8253-1:2010* anges t.ex. att tonaudiometri skall utföras av en kvalificerad testare enligt en specifik metod och i *SS-ISO 21388:2020* anges att hörapparatanpassningens olika moment skall utföras och kvalitetssäkras av en kvalificerad person med relevant utbildning inom audiologi om minst 2, helst 3 år.

SvAfs ställning i frågan om uppgiftsväxling/delegering

- SvAf vill betona att arbetsuppgifter som ryms inom audionomens kompetensområde bör utföras av legitimerade audionomer.
- I de fall en arbetsgivare ändå väljer att tillämpa uppgiftsväxling/delegering inom audionomens kompetensområde anser SvAf att :
 - delegering endast bör ske av mer generella/enkla arbetsuppgifter och moment,
 - en legitimerad audionom utses som ansvarar för patientsäkerheten,
 - en risk/konsekvensanalys genomförs och dokumenteras där en legitimerad audionom är involverad i processen och beslutet,
 - systematisk uppföljning genomförs och dokumenteras för att bedöma patientsäkerhet och kvalitet.

*begreppet *delegering* används inom sjukvården endast om medicinska arbetsuppgifter som är skyddade. I övrigt används ofta begreppet uppgiftsväxling.

SvAf är medvetna om att det på många håll i landet är/har varit svårt att rekrytera legitimerade audionomer och att uppgiftsväxling/delegering i dessa fall anses nödvändigt för att upprätthålla verksamheten. Det kan finnas ytterligare skäl till uppgiftsväxling/delegering, såsom att effektivisera verksamheten för att fler patienter ska få vård. Antalet personer i behov av hörselrehabilitering och hörseldiagnostik kommer öka markant kommande år till följd av att andelen äldre i befolkningen ökar.

Därför krävs åtgärder för att säkra tillgänglighet och kvalitet i hörselvårdens insatser:

- SvAf anser att regionerna i första hand bör verka för att fler audionomer utbildas och för att fler audionomer stannar kvar i arbetet, genom förbättrade karriärvägar och löneutveckling.
- SvAf välkomnar att eventuell uppgiftsväxling/delegering koordineras så att inte olikheter uppstår i hörselvården i olika regioner. Även facket SRAT/Audionomerna och patientorganisationen Hörselskadads Riksförbund (HRF) bör involveras i frågan.

Maria Hoff
Ordförande i SvAf

Referenser

Prop. 1997/98:109. *Yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/e4d668c761fe4de0822bf4985bb2892f/yrkesverksamhet-pa-halso--och-sjukvardens-omrade/>

SFS 1993:100. *Högskoleförordning*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100/

Svenska audionomföreningen. (2001). Etisk kod för audionomer. www.svaf.nu/wp-content/uploads/2016/02/Etisk-kod-rev-2010-1.pdf

Svenska institutet för standarder. (2010). *Akustik - Audiometriska undersökningsmetoder - Del 1: Tonaudiometri med luft- och benledning* (ISO 8253-1:2010).
<https://www.sis.se/produkter/miljo-och-halsoskydd-sakerhet/buller-med-avseende-pa-manniskor/sseniso825312010/>

Svenska institutet för standarder. (2020). *Akustik - Process för utprovning av hörapparater* (ISO 21388:2020, IDT). <https://www.sis.se/produkter/halso-och-sjukvard/hjalpmedel-for-personer-med-funktionsnedsattning/hjalpmedel-for-dova-och-horselskadade/ss-iso-213882020/>